

Čepí – z ranné historie

Úsloví: „Zlatá Čep, stříbrné Jezbořice, soukenný Barchov, plátěný Bezděkov.“

Poloha obce Čepí

Na rozmezí dvou geomorfologických útvarů, Heřmanoměstské tabule, která je východní součástí Svitavské pahorkatiny, a Nemošickou tabulí, která naopak již patří do celku Východolabské tabule, v mělkém údolí malého vodního toku Dubanky, leží obec Čepí.

Archeologické nálezy

Z hlediska archeologického není, prozatím, na jejím katastru doloženo významnější pravěké osídlení, ale vhodná poloha obce – zdroj vody, dobré půdní podmínky i blízkost staré cesty spojující Heřmanův Městec se sídly v okolí Pardubic, dává tušit dlouhodobější osídlení. Byť třeba v menší a rozptýlenější formě. Při těžbě v nové cihelně byl později objeven kostrový hrob s drobnou výbavou a pozůstatky pravěkých zvířat – dvě mamutí stoličky a část jeleního parohu. Tuto myšlenku lze podpořit i významnými archeologickými nálezy v blízkém okolí. Obec Čepí, Čepy chcete-li, se totiž zapsala v minulosti významně do naší národní archeologie. Na hranicích s katastrem obce Dubany byla nejprve nalezena měděná sekerka a za proslavení Čepí mohou ale především unikátní nálezy bronzových depotů (pokladů) na katastru obce v roce 1881 a v roce 1884. Prvně jmenovaný se podařilo objevit při hluboké orbě v lokalitě Olšina a pocházel z období 7. – 9. století před naším letopočtem (kultura slezskoplatěnická). Ten zavedl i vzniku odborného označení „spony čepské“ pro obdobné nálezy bronzových spon s velkými kruhovými závitnicemi, tzv. kultury popelnicových polí. Druhý depot byl objeven jižněji a pocházel z 9. – 12. století před n. l. (kultura lužická). Z výše uvedeného lze tušit, že se v blízkosti obce může tedy nacházet sídliště z doby bronzové. To zatím čeká na své objevení.

Čepí – z ranné historie

Název obce

Opustíme na chvíli historii a zastavme se u samotného názvu obce. Současná podoba jména obce je novodobá z 20. století. V České republice nalezneme ještě v povodí Svratky v Hornosvratecké vrchovině obce Horní a Dolní Čepí. U nich je však tvar Čepí doložen historicky, na rozdíl od našeho Čepí, kdy se proti proudu času setkáváme s tvary Čepy, z Čep, z Čepě atd. Místní lidový výklad, že jméno pochází od podstatného jména *čep* a souvisí s výrobou *čepů* pro stříbrné doly v Kutné Hoře (v souvislosti s majiteli obce od 16. do 17. století) je milný. První zmínka o obci pochází již z roku 1375, kdy dochované prameny uvádí jako ručitele deskového vkladu jméno *Gessko de Czepie* (*Ješek*). Původ jména nelze hledat ani v odvození od určení místa jako *čapí*. Nejpravděpodobnější je vznik místního jména odvozením od osobního jména *Čáp* a pojmenování *Čápův dvůr*. Další jazykový vývoj pak dovedl toto místní jméno k současnému tvaru. Z místních toponym si ještě připomeňme pojmenování částí katastru a to na severu *Loučný*, *Hospodský*, *Jezbořský* a *Dubanský*, v jižní části *Čepský* později *U farské hrušky*, *Stružský* a *Stezskovský*. A nesmíme zapomenout na již zmíněný vodní tok *Dubanka*.

O Čepí od roku 1375

Jak již bylo výše zmíněno, první zmínka o obci pochází z roku 1375 v souvislosti s Ješkem z Čepí. Informací o majitelích vsi pro období 14. až 16. století není mnoho. Z pramenů vyplývá, že se jednalo spíše o jeden hospodářský dvůr a chalupy poddaných podléhajících různým vrchnostem. Tvrz v obci doložena není. Za povšimnutí však stojí v Indikační skice stabilního katastru z roku 1839 okrouhlá parcela starého parcelního čísla 19, kde stávalo původně číslo popisné 4, nyní čísla 52 a 39. Původní umístění stavebních objektů bylo situováno právě k toku Dubanky a teprve později došlo k zástavbě území podél hlavní cesty do Heřmanova Městce, krom místa současného i historického hostince u křižovatky. V následujících letech nalézáme k roku 1396 Všecha z Čepí a to v souvislosti s patronátním právem kostela sv. Marka v Markovicích, k roku 1407 zmínku o panoši Vavřinci z Čep, k roku 1417 a roku 1418 vladyku Aleše z Čepí jako vykonavatele půhonu u dvorského soudu.

Čepí – z ranné historie

Z tohoto záznamu i vyplývá, že byl manem - vazalem českého krále a čepské zboží mu bylo v podstatě zapůjčeno. Tento manský stav vlastnictví Čepí přetrvával, jak dokazují zápisy v deskách dvorských i po následující období.

V roce 1440 se účastní Čáslavského sněmu a Mír zemský podepisuje Jan z Čepí, roku 1454 ve vsi Čepí umírají Voltmar z Holohlav, Hereš ze Zaječic a Jan z Čepí. Celý majetek pak král Ladislav Pohrobek připsal Janovi z Čepí. Zde se pro zajímavost objevuje u posledně jmenovaného přídomek *Čapský* a rovněž získáváme informaci o existenci dvora poplužního a dvorů kmetcích. Jan z Čepí pak postoupil ves Janovi z Němčic. Obdobný zápis se pojí k roku 1459, kdy je mezi zemřelými uveden i Jan z Čepí řečený Čapský. Dle zápisu dal král Jiří z Poděbrad jejich zboží Burianovi z Martic a Janovi z Chrastu. Tomu podal odpor Jan Krbský z Našetic. O pět let později roku 1464 v Čepí a Podlešťanech umírá Petr Čapský z Čepí, jehož majetek, poplužní dvůr s plužinou, daroval král Jiří z Poděbrad Petrovi z Ostroměře. Odpor proti tomu zvedli Jindřich z Bošína v Podlešťanech, Jan Krbský z Našetic a Jan z Chrastu v Čepí. Opakované přecházení podobného typu majetku z ruky do ruky nebylo nic neobvyklého a je pravděpodobné, že vazby „původního“ rodu z řad nižší šlechty ke vsi zeslábly.

Psal se rok 1485

Zboží získává Jan z Chrastu a Čepí. Později, roku 1485, zemřel Bohuslav Drahobuzic, píšící se na Práchovicích a Čepí. Jeho majetek dal král Vladislav II. Jagelonský Janovi Přeborskému ze Zásmuk. Následně se majitelem Čepí stává Zdislav Dobřenský z Dobřenic. Tento šlechtic spojený se správou Pardubického panství dosáhl změny postavení Čepí, které se z královského manství změnilo na svobodný zemský majetek. Nakonec však i on ves někdy před rokem 1541 prodal. Kupcem se stali tzv. Starší nad kutnohorskými havíři (představení samosprávné organizace kutnohorských rudokopců). V držení Starších nad havíři z Kutné Hory bylo Čepí až do roku 1694, kdy pro údajnou nepotřebnost a téměř žádný užitek ves celou s dvorem panským, dobyt看, dvory kmetcími, lukami, potůčky, grunty selskými, chalupami a hospodou prodali za 8 500 zlatých rýnských a 36 zlatých klíčného Pardubickému

Čepí – z ranné historie

panství. Pozůstatkem panského či poplužního dvora jsou čísla popisná 15, 16 a 17. Tento dvůr si asi po nějakou dobu uchoval pojmenování „Čepský/Čapský dvůr“, které v době ustalování „příjmení“ přešlo i na jeho hospodáře. Nejde však o jediné rodové jméno, které se zachovalo díky písemné agendě vedené Starším nad havíři. Už od 16. století spolu vystupují mezi čepskými poddanými jména jako Pleskot, Voženílek, Čapek nebo Ždárský.

Hospoda již v roce 1563

V souvislosti s držením obce Staršími nad havíři se rovněž zachovaly zajímavé informace o existenci hospody. První zmínka o ní je z roku 1563, kdy se Starší na havíři ohrazují proti požadavku vrchnosti z Duban o zastavení čepování piva v Čepí, kde se již nejméně po dobu 30 let čepovalo. K roku 1581 se pojí dotaz, zda se bude v hospodě čepovat hradecké pivo a k roku 1663 další dotaz směrem k vrchnosti, Starším nad havíři, zda souhlasí s čepováním piva od krajského hejtmana (tehdy kraj Chrudimský).

Poddaní ve vsi Čepi ze dne 23. října 1628

Usedlosti:

- Tomáš Pleskot rychtář
- Martin Maršálek
- Pavel Vondrák
- Martin Pleskot
- Kateřina Čapská, o manželu jejím Janovi Čapským se neví
- po Janu Čapkovi Kateřina vdova
- Havel mlynář a Václav taky mlynář
- po Janu Výškovi (Wiskovi) Lidmila vdova
- Jíry Čapského
- Jakuba Pavlata

Čepí – z ranné historie

Bez usedlosti:

- Jan Brandejský, podruh
- David Srna, podruh
- Jan Dobec, podruh
- Jan Mynářiček
- Václav Žďárský
- Václav Voženílek
- Jiřík Kozel
- Jindřich Prošek Jindřich

Podrobnější informace naleznete v obecní kronice, která je k nahlédnutí na Obecním úřadě Čepí. Veškeré fotografie a texty můžete prohlížet na www.cepi.cz ➤ O Čepí ➤ Historie.

Projekt **„Výstavní expozice Poklady historie obce Čepí“** vznikl díky místní akční skupině MAS Železnohorský region, z. s., vyhlášen v roce 2019. V následujících letech 2020, 2021 probíhal sběr dat, fotografií a artefaktů. Děkujeme tímto za kvalitní bádání Mgr. Janu Václavíkovi (starostovi obce Třebosice), doc. Mgr. Martinu Čapskému, Ph. D., za fotografie Ing. Josefu Drábkovi, Ing. Bedřichu Foukalovi, Jindřišce Festové, Mgr. Ing. Heleně Vančurové, Drahoslavu a Tomáši Souškovi za hasičské exponáty, za historické artefakty paní Jindřišce Festové, Mgr. Ing. Heleně Vančurové, Martinu Puldovi a Miroslavu Koudelovi v neposlední řadě Ing. Janě Jelínkové za typy na fotografie z Čepí z Východočeského muzea v Pardubicích a grafické zpracování Studiu Press s. r.o., za videopozvánku Ing. Janu Holubovi, za montáž Pavlu Kalinovi, Jakubovi Račákovi, Stanislavu Horáčkovi a Maxovi Pohorelcovi.

V Čepí dne 6. 5. 2021

Za realizační tým

Lucie Pohorelcová & Mgr. Jaroslava Chočerčáková
starostka

OBEC ČEPÍ
533 32 Čepí 79
IČ: 00273457
www.cepi.cz
Tel: 602 186 182

místostarostka